

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka (**WWRD**) w polskim prawie oświatowym

Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych
oprac. Jolanta Rafał-Łuniewska

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

jest ważnym zadaniem w polskim systemie oświaty z punktu widzenia rozwoju i potrzeb dziecka z niepełnosprawnością, a także zapobiegania jego ewentualnym przyszłym niepowodzeniom w nauce szkolnej.

Upoważnienie z ustawy o systemie oświaty

**Ustawa z dnia
7 września
1991 r.
o systemie
oświaty**

(Dz.U. z 2004 r.
Nr 256, poz.2572
z późn. zm.)

art. 71b
ust.: 2a, 2b,
3, 3a

-----
art. 71b
ust.7 pkt 1

dot. miejsca organizowania zespołów **wczesnego wspomaganie** rozwoju **dziecka (wwrd)** - w przedszkolach **i innych formach wychowania przedszkolnego**, w szkołach podstawowych, w tym specjalnych, oraz ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy, a także publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych);
dot. celu pobudzanie psychoruchowe i społeczne rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, prowadzone bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną;
dot. porozumienia pomiędzy dyrektorami wymienionych jednostek organizujących zespoły **wwrd** a ich organami prowadzącymi, w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka;
dot. wydawania opinii o potrzebie **wwrd** przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, a także przez zespoły opiniujące działające w niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym specjalistycznych.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z ministrami do spraw zdrowia oraz zabezpieczenia społecznego, warunki organizowania **wwrd**, o których mowa w ust. 2a, w tym kwalifikacje wymagane od osób prowadzących wczesne wspomaganie, uwzględniając w szczególności przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzonym rozwoju psychoruchowym, a także formy współpracy z rodzinami tych dzieci.

Akt wykonawczy

30 października 2013r. weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2013r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. Poz.1257). Powodem zmiany jest obowiązująca od 1 września 2013r. nowelizacja ustawy o systemie oświaty, która **umożliwia organizację wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka także w innych formach wychowania przedszkolnego.** Katalog miejsc, w których organizuje się wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, uzupełniono o taki zapis.

Zawarte w rozporządzeniu rozwiązania odpowiadają organizacji wczesnego wspomaganie przyjętej w krajach Unii Europejskiej.

Straciło moc poprzednie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. z 2009r. Nr 23, poz.133)

Cel wczesnego wspomagania rozwoju dziecka

Pobudzanie i stymulowanie ruchowego, poznawczego, emocjonalnego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia u niego niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole.

Najistotniejsze rozwiązania zawarte w rozporządzeniu o WWRD

dla kogo? WWRD organizowane jest dla dziecka z **niepełnosprawnością** posiadającego **opinię** o potrzebie tego wspomagania, wydaną przez publiczną lub niepubliczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną;

Następny slajd

gdzie? WWRD może być organizowane w : przedszkolu i **innych formach wychowania przedszkolnego**, w szkole podstawowej, w tym specjalnej; w ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 5 USO; **oraz w publicznej i niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym specjalistycznej** jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie WWRD, a także **w domu rodzinnym dziecka (w szczególności z dzieckiem, które nie ukończyło 3 r.ż.)** - miejsce prowadzenia WWRD wskazuje dyrektor odpowiednio ww. jednostek prowadzących WWRD w porozumieniu z rodzicami (opiekunami prawnymi) dziecka;

kto prowadzi? dyrektor odpowiednio przedszkola, szkoły, ośrodka, poradni powołuje **zespół wczesnego wspomagania rozwoju dziecka** prowadzący pracę bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną;

Niepełnosprawność- definicja WHO (Światowej Organizacji Zdrowia)

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- **Niesprawność (impairment)**- każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- **Niepełnosprawność (disability)**- każde ograniczenie bądź niemożność (wynikająca z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;

Najistotniejsze rozwiązania...

o Zespole Wczesnego wspomaganie rozwoju

Skład Zespołu WWRD	osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzonym rozwoju psychoruchowym: - pedagog posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności dziecka (w szczególności oligofreno-, surdo-, tyflopeda), - psycholog , - logopeda , - inny specjalista w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny;
Zadania Zespołu	ustalenie na podstawie opinii kierunku i harmonogramu działań wobec dziecka i wsparcia jego rodziny, nawiązanie współpracy z ZOZ lub OPS (zapewnienie dziecku, rehabilitacji, terapii, lub innych form pomocy, stosownie do jego potrzeb), opracowanie i realizowanie z dzieckiem i jego rodziną indywidualnego programu wczesnego wspomaganie , z uwzględnieniem działań wspierających rodzinę, koordynowania działań specjalistów pracujących z dzieckiem oraz oceniania postępów dziecka, analizowanie skuteczności pomocy udzielanej dziecku i jego rodzinie, prowadzenie szczegółowej dokumentacji działań WWRD
Koordynator pracy Zespołu	dyrektor odpowiednio przedszkola, szkoły, ośrodka lub poradni, albo upoważniony przez niego nauczyciel

Najistotniejsze rozwiązania...

ciąg dalszy

ile godzin? wymiar zajęć WWRD wynosi od 4 do 8 godzin w miesiącu, w zależności od możliwości psychofizycznych i potrzeb dziecka, zajęcia prowadzone są indywidualnie z dzieckiem i jego rodziną, dzieci, które ukończyły 3 r. ż. mogą uczestniczyć w zajęciach prowadzonych w grupach 2-, 3-osobowych, z udziałem rodzin.

Współpraca Zespołu z rodziną dziecka polega na:

1. udzielaniu pomocy w zakresie kształtowania postaw i zachowań pożądanых w kontaktach z dzieckiem: wzmacnianie więzi emocjonalnej pomiędzy rodzicami i dzieckiem, rozpoznawanie zachowań dziecka i utrwalanie właściwych reakcji na te zachowania,
2. udzielaniu instruktażu i porad oraz prowadzeniu konsultacji w zakresie pracy z dzieckiem,
3. pomocy w przystosowaniu warunków w środowisku domowym do potrzeb dziecka oraz pozyskaniu i wykorzystaniu w pracy z dzieckiem odpowiednich środków dydaktycznych i niezbędnego sprzętu.

Co należy rozumieć pod pojęciem: **wczesne wspomaganie rozwoju dziecka (WWRD)?**

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka to interdyscyplinarne podejście, umożliwiające objęcie specjalistyczną opieką dziecka i jego rodziny.

To kompleksowe, intensywne i wielospecjalistyczne działania mające na celu pobudzenie i stymulowanie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia pierwszych sygnałów nieprawidłowego funkcjonowania do podjęcia nauki w szkole.

Podstawowym założeniem wczesnego wspomagania jest traktowanie rozwoju dziecka jako integralnego i całościowego procesu, warunkowanego przez czynniki genetyczne i środowiskowe, którego bazą jest aktywność, rozumiana jako skłonność wrodzona, warunkująca wszelkie zachowania. Aktywność umożliwia uczenie się - warunek ciągłego rozwoju człowieka.

Wczesne wspomaganie może pełnić następujące funkcje:

informacyjną - informuje o przebiegu rozwoju dziecka, o możliwościach wspierania rozwoju, o formach pomocy rodzinie;

diagnostyczną - rozpoznanie kliniczne, określenie poziomu funkcjonowania dziecka;

stymulacyjną - terapeutyczną, prowadzenie wieloprofilowego usprawniania dziecka z zaburzeniami rozwoju.

WWRD to także przygotowanie rodziców do postępowania z dzieckiem w sposób zgodny z zapisami indywidualnego programu wczesnego wspomagania dziecka, a także kształtowanie pozytywnych relacji między rodzicem a specjalistą uczestniczącym we wspomaganium.

Główne zasady wczesnego wspomagania:

jak najwcześniej dokonać diagnozy zaburzeń i zaproponować działania wspomagające jego rozwój,
włączyć w proces rehabilitacji i rewalidacji rodziców,
terapię realizować w naturalnym otoczeniu dziecka,
indywidualnie podchodzić do dziecka i jego rodziny

Zakres wczesnego wspomagania rozwoju dziecka może dotyczyć:

- rozwoju motorycznego,
- stymulacji polisensorycznej,
- rozwoju mowy i języka,
- orientacji i poruszania się w przestrzeni,
- usprawniania widzenia, słuchu,
- umiejętności samoobsługi i funkcjonowania w środowisku,
- komunikacji z otoczeniem i funkcjonowania w relacjach z innymi.

Zadania WWRD

Rehabilitacja i rewalidacja dziecka ma charakter wieloprofilowego oddziaływania na zaburzenia.

Jest to często proces wymagający realizacji przez całe życie dziecka i obejmuje on:

wielospecjalistyczną ocenę rozwoju (medyczną, psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, ruchową),

określenie strefy najbliższego rozwoju, czyli tego, co dziecko jest w stanie wykonać przy pomocy,

ustalenie i realizowanie programu wieloprofilowego usprawniania,

wspieranie rodziny dziecka z niepełnosprawnością.

Podstawowym celem działań wspomagania środowiska rodzinnego w zakresie WWRD jest przede wszystkim:

wsparcie psychologiczno-pedagogiczne - może to oznaczać towarzyszenie rodzicom w adaptacji do trudnej sytuacji oraz gotowość do wspólnego rozwiązywania trudnych problemów;

dialog z rodzicami na temat przyczyn zaburzeń rozwoju i różnych nieprawidłowościach oraz sposobach radzenia sobie w tej sytuacji;

objęcie psychoterapią grupową lub indywidualną (jeśli jest taka potrzeba);

umocnienie rodziców w ich kompetencjach rodzicielskich i prawie do podejmowania wszelkich decyzji;

wskazanie na te sfery rozwoju dziecka, które rokują pozytywnie, w których dziecko dobrze funkcjonuje;

włączanie rodziców w proces pomocy dziecku, aby sami mogli odkrywać swoje możliwości i umiejętności;

pomoc rodzicom w uporaniu się z problemami emocjonalnymi;

pomoc w wyborze odpowiednich dla dziecka zabawek, sprzętu, i pomocy rehabilitacyjnej, a także w docieraniu do różnych specjalistów i uzyskaniu świadczeń socjalnych;

dbanie o zachowanie równowagi w rodzinie, w tym wsparcie dla rodzeństwa.

Pamiętać należy że:

dla każdego dziecka powołuje się odrębny zespół wczesnego wspomagania rozwoju.

Program pracy z dzieckiem objętym wczesnym wspomagananiem rozwoju współtworzony w zespole i akceptowany przez rodziców ma znacznie większą szansę na skuteczne wdrażanie. Złożenie na nim podpisów zaś jest swego rodzaju kontraktem między specjalistami a rodzicami, do którego zawsze można się odnieść.

Efektywność działań zespołu

jest uzależniona od wypracowania wspólnej metodologii i strategii dotyczącej wspomaganiania rozwoju dziecka. Może to być jednak trudne, zważywszy na różny stopień wykształcenia i doświadczenia zawodowego członków zespołu oraz różny język, w jakim formułują diagnozy, prognozy i zalecenia. Różnorodność ta może stać się tylko wtedy wartością, kiedy nastąpi koordynacja działań uwzględniająca kompetencje poszczególnych członków zespołu.

Znaczenie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka:

- zmniejsza ryzyko opóźnień rozwojowych;
- spełnia funkcję terapeutyczną;
- zmniejsza skutki uboczne niepełnosprawności ciężącej na dziecku;
- dostarcza informacji z zakresu diagnozy, przyczyn zaburzeń, prognoz, wiedzy na temat normalnego rozwoju dziecka i jego stymulacji;
- umożliwia całej rodzinie przystosowanie się do nowej sytuacji związanej z obecnością i postępowaniem wobec dziecka z niepełnosprawnością;
- pomaga rodzicom ze wsparciem psychologiczno-pedagogicznym lepiej funkcjonować na wielu poziomach.

Finansowanie

wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 grudnia 2013r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego **w roku 2014**

(Dz. U. z 2013r. poz. 1687)

Finansowy **standard A** podziału części oświatowej – **5241,89 zł**

(roczna wysokość kwoty na 1 ucznia)

X

Waga P₄₂ - 0,840 – zwiększająca finansowy standard A

X

D_i - wskaźnik korygujący (inny dla każdej jednostki samorządu terytorialnego)

W świetle nowego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30.04.2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno -pedagogicznej w przedszkolach, szkołach i placówkach:

(Dz. U. z 2013r. , poz. 532)

Jeżeli dziecko objęte wczesnym wspomaganie jednocześnie realizuje wychowanie przedszkolne w przedszkolu lub szkole, wymaga specjalnych metod i form pracy, i ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, opracowuje się dla tego ucznia **Indywidualny Program Edukacyjno Terapeutyczny (IPET).**

Jak skorzystać ze wsparcia jakie oferuje system edukacji i znaleźć zespół wczesnego wspomagania rozwoju najbliższego miejsca zamieszkania rodziny dziecka z opinią o wczesnym wspomaganiu rozwoju?

Na poniższej stronie znajduje się wykaz miejsc i instytucji, gdzie prowadzone są zespoły wczesnego wspomagania rozwoju na terenie całego kraju:

<http://www.cie.men.gov.pl/index.php/sio-wykaz-szkol-i-placowek.html>

(wybierz „wyszukiwanie zaawansowane” i zaznacz „wczesne wspomaganie rozwoju”)